

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“НОТАРІАТ”

Харків
2012

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“НОТАРІАТ”

(галузь знань 0302 “Міжнародні відносини”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”
спеціальність 6.030202 “Міжнародне право”,

галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 9 від 23.05.2012 р.)*

Програма навчальної дисципліни “Нотаріат” (галузь знань 0302 “Міжнародні відносини”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр” спеціальність 6.030202 “Міжнародне право”, галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр” спеціальність 8.03040101 “Правознавство”) / уклад.: В. В. Комаров, В. В. Баранкова – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 9 с.

У к л а д а ч і: В. В. Комаров,
В. В. Баранкова

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 3 від 29.05.2012 р.)*

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Нотаріат” включає до себе поняття про нотаріат та нотаріальну діяльність, принципи нотаріального процесу, суб’єктів нотаріальних процесуальних правовідносин, стадії і провадження нотаріального процесу, загальні та спеціальні правила вчинення нотаріальних дій, міжнародне співробітництво у сфері нотаріату.

Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами основних категорій та інститутів нотаріального права, оволодіння навичками тлумачення правових норм та практичного їх застосування при вчиненні конкретних нотаріальних дій.

У результаті опанування навчальної дисципліни “Нотаріат” студенти повинні:

– **знати** стан основних питань унормування нотаріату та нотаріальної діяльності; сутність основних категорій нотаріату і нотаріального процесу; функції нотаріальної діяльності як різновиду правозастосовної діяльності; суть і значення нотаріальної процесуальної форми; джерела нотаріального процесуального права та їх структуру; правовий статус нотаріуса та інших суб’єктів нотаріального процесу, їх процесуальні права та обов’язки; систему нотаріальних процесуальних актів і вимоги, яким вони мають відповідати; порядок вчинення конкретних нотаріальних дій; практику застосування нотаріального законодавства;

– **уміти** правильно тлумачити та застосовувати норми нотаріального права; здійснювати нотаріальне провадження; визначати склад фактів, що необхідно встановити для вчинення певних нотаріальних дій; складати ділову документацію та вести діловодство.

З М І С Т

Частина 1. Організація нотаріату та нотаріальний процес

Виникнення та розвиток нотаріату. Сучасні системи нотаріату. Нотаріат в Західній Європі. Виникнення та розвиток нотаріату в Україні.

Англосаксонський нотаріат. Нотаріат класичного типу. Міжнародний союз нотаріату. Основні стандарти нотаріату класичного типу та їх відтворення у законодавстві України. Нотаріат як інститут превентивного правосуддя.

Нотаріат у системі юстиції. Поняття нотаріату. Поняття нотаріальної діяльності. Завдання нотаріату. Функції нотаріату. Предмет нотаріальної діяльності. Зміст нотаріальної діяльності.

Професія нотаріуса та професійна етика. Основні риси професії нотаріуса. Професійні якості нотаріуса. Зміст професійної етики нотаріусів. Європейський кодекс нотаріальної етики. Кодекс професійної етики нотаріусів України. Етичні обов'язки нотаріуса.

Організація нотаріату України. Система та компетенція нотаріальних органів. Порядок наділення нотаріуса повноваженнями. Поняття нотаріального округу. Стажист нотаріуса. Порядок проходження стажування. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату. Свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Вимоги до робочого місця нотаріуса. Контроль за нотаріальною діяльністю.

Поняття нотаріального процесу. Нотаріальний процес як різновид юридичного процесу. Структура нотаріального процесу. Поняття та система принципів нотаріального процесу. Зміст принципів нотаріального процесу. Принцип законності. Принцип диспозитивності у нотаріальному процесі. Принцип нотаріальної таємниці. Доказування у нотаріальному процесі. Види нотаріальних проваджень.

Суб'єкти нотаріального процесу. Нотаріус як суб'єкт нотаріального процесу. Права та обов'язки нотаріуса. Особи, заінтересовані у вчиненні нотаріальної дії, їх права та обов'язки. Особи, що сприяють вчиненню нотаріальної дії.

Стадії нотаріального процесу. Система стадій нотаріального процесу. Стадія порушення нотаріального провадження. Підготовка до вчинення нотаріальної дії. Розгляд нотаріальної справи по суті та прийняття нотаріального акта. Поняття, ознаки та види нотаріальних актів – документів.

Частина II. Порядок вчинення нотаріальних дій

Загальні правила вчинення нотаріальних дій. Місце вчинення нотаріальних дій. Строки вчинення нотаріальних дій. Оплата вчинюваних нотаріальних дій. Встановлення особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії. Визначення обсягу цивільної дієздатності фізичних осіб і перевірка цивільної правоздатності та дієздатності юридичних осіб. Перевірка повноважень представника фізичної або юридичної особи. Підписання нотаріально посвідчуваних правочинів, заяв та інших документів. Витребування відомостей і документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії. Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії. Вчинення посвідчувальних написів та видача свідоцтв. Відмова у вчиненні нотаріальної дії. Оскарження нотаріальних дій або відмови у їх вчиненні. Заходи, що вживаються нотаріусом при виявленні порушення законодавства. Реєстрація нотаріальних дій. Видача дублікату нотаріально посвідченого документа.

Порядок вчинення окремих нотаріальних дій. Видача свідоцтва про право на спадщину. Видача свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя. Видача свідоцтва про придбання нерухомого майна, яке було предметом застави (іпотеки). Основні правила посвідчення правочинів. Посвідчення правочинів щодо розпорядження часткою нерухомого майна в спільній власності. Посвідчення правочинів про відчуження та заставу майна. Посвідчення заповітів. Посвід-

чення доручень. Засвідчення достовірності копій (фотокопій) документів і витягів із них. Засвідчення вірогідності підпису на документах. Засвідчення вірності перекладу. Посвідчення фактів. Прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів. Вчинення морських протестів. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна. Видача свідоцтва виконавцю заповіту. Накладання заборони відчуження нерухомого майна і транспортних засобів, що підлягають державній реєстрації. Прийняття документів на зберігання. Вчинення виконавчих написів. Вчинення протестів векселів.

Застосування законодавства іноземних держав. Посвідчення довіреності, що призначається для вчинення дій за кордоном. Дії, пов'язані із охороною майна, що залишилося після смерті іноземного громадянина або майна, яке належить отримати іноземному громадянину після смерті громадянина України. Видача свідоцтва про право на спадщину щодо майна, що залишилося після смерті іноземного громадянина або майна, яке належить отримати іноземному громадянину після смерті громадянина України. Розкривання та оголошення заповітів, складених за формою, передбаченою законодавством іноземної держави.

Прийняття нотаріусами документів, складених за кордоном. Легалізація офіційних документів. Наслідки акту консульської легалізації. Прийняття документів без попередньої легалізації. Міжнародні договори у сфері нотаріальної діяльності.

Забезпечення доказів, необхідних для ведення справ в органах іноземних держав. Підстави для забезпечення доказів нотаріусом. Порядок забезпечення доказів нотаріусом. Процесуальні дії нотаріуса щодо забезпечення доказів, необхідних для ведення справ в органах іноземних держав.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

Жеффре А. Тальпіс. Нотаріат у світі загальносвітових глобальних процесів / А. Жеффре Тальпіс // Нотаріат для вас. – 2002. – Липень-Серпень (№ 7). – С. 5-9.

Коломоєць Т. О. Адміністративно-правове регулювання приватної нотаріальної діяльності в Україні / Т. О. Коломоєць, К. І. Федорова. – К. : Істина, 2008.

Комаров В. В. Теорія нотаріального процесу // Стратегія реформування нотаріату України та удосконалення законодавства про нотаріат: Матеріали Всеукр. наук-практ. форуму нотаріусів України. / В. В. Комаров – К.: Укр. нотар. палата, 2009. – С. 28 -31.

Комаров В. В. Український нотаріат: перспективи розвитку / В. В. Комаров // Бюл. М-ва юстиції України. – 2012. – № 5 (трав.). – С. 153 – 161.

Комаров В. В. Законодавство про нотаріат: очікувані зміни / В. В. Комаров, В. В. Баранкова // Право України. – 2003. – № 11. – С. 60-64.

Комаров В. В. Нотаріат в Україні: підруч. / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Х. : Право, 2011.

Комаров В. В. Перспективи вдосконалення законодавства України про нотаріат / В. В. Комаров, В. В. Баранкова // Юрид. вісн. України. – 2008. – № 18 – 19(3 – 6 травня 2008 р.) – С. 8 – 9.

Комаров В. В. Проблеми унормування нотаріальної діяльності / В. В. Комаров, В. В. Баранкова // Мала енцикл. нотаріуса. – 2008. – № 4 (40). – С. 7 – 16.

Коротюк О. В. Нотаріальне посвідчення договорів. / О. В. Коротюк. – Практ. рек. – К.: Юрінком Інтер, 2010.

Мічурін Є. О. Вчинення нотаріальних дій нотаріусами України / Є. О. Мічурін. – Х. : Юрsvіт, 2007.

Комаров В. В. Нотаріат: перспективи унормування, зако-

нодавство, судова практика / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Х. : Право, 2008.

Татаревський О. Перевірка діяльності нотаріусів / О. Татаревський – К.: Віпол, 2009.

Додаткова література

Безсмертна Н. Практичні аспекти нотаріального посвідчення правочинів / Н. Безсмертна // Право України. – 2006. – № 3.

Гулевська Г. Ю. Теоретичні та практичні аспекти визначення правової природи нотаріальної діяльності як об'єкта державного регулювання в Україні / Г. Ю. Гулевська // Вісн. Запорізь. нац. ун-ту. Юрид. науки. – 2006. – № 1. – С. 55–59.

Журавльов Д. Виконавчі написи як засіб захисту цивільних прав юридичних та фізичних осіб нотаріусами / Д. Журавльов // Нотаріат для Вас. – 2011. – № 5. – С. 35–38.

Коробцова Н. В. Сучасний погляд на проблему охорони нотаріальної таємниці / Н. В. Коробцова // Нотаріат для вас. – 2011. – № 12. – С. 38–41

Мельник І. Вексель як документ в нотаріальному процесі / І. Мельник // Право України. – 2006. – № 2. – С. 54–57.

Фурса С. Я. Тенденції розвитку нотаріату України // Бюл. М-ва юстиції України. / С. Я. Фурса – 2010. – № 8. – С. 25–34.

Черниш В. Нотаріальна таємниця: поняття і кордони / В. Черниш // Юрид. журн. – 2011. – № 3. – С. 84–85.

Навчальне видання

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“НОТАРІАТ”

(галузь знань 0302 “Міжнародні відносини”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”
спеціальність 6.030202 “Міжнародне право”,

галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

У к л а д а ч і : КОМАРОВ Вячеслав Васильович,
БАРАНКОВА Вікторія Валеріївна

Відповідальний за випуск *В. В. Комаров*

Редактор *Н. І. Верховська*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2012 р.

Підп. до друку 26.06.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,56. Облік.-вид. арк. 0,23. Вид. № 113.
Тираж прим. Зам. № 4422. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.